

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова вченої ради
26.04.2021
протокол № 82, п. 2.3.1

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 26.04.2021 № 83

**ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА
РОБОЧА ПРОГРАМА**

Освітній ступінь	«бакалавр» / bachelor
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування» / «Management and Administration»
Спеціальність	071 «Облік і оподаткування» / «Accounting and Taxation»
Освітня програма	«Фінансовий контроль та аудит» / « Financial control and audut »

Розробники: Даценко Анна, доктор економічних наук, доцент
Коцеруба Наталія, кандидат економічних наук, доцент
Гладій Ірина, кандидат економічних наук, доцент

Гарант освітньої програми «Облік і оподаткування» – Коцеруба Наталія, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування ВТЕІ КНТЕУ _____

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри обліку та оподаткування 09.03.2021, пр. № 5; засіданні методичної комісії обліково-фінансового факультету 12.03.2021, пр. № 3.

Рецензенти:

Крупельницька Ірина, кандидат економічних наук, доцент

Бондарчук Галина, головний бухгалтер ФГ «Сосонки» с. Іваньки Липовецький район Вінницької обл.

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Тимощук М.

Підп. до друку 12.05.2021. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 2,67.
Обл.-вид. арк. 1,97. Тираж 5. Зам. № 190.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практика здобувачів вищої освіти є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців за освітнім ступенем «бакалавр».

Робоча програма виробничої практики для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» освітньої програми «Фінансовий контроль та аудит» містить завдання для проходження виробничої з фаху.

Робоча програма визначає зміст і порядок проходження виробничої практики здобувачами вищої освіти всіх форм навчання.

Робочу програму розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положення «Про проходження практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України», Положення ВТЕІ КНТЕУ «Про проведення практики здобувачів вищої освіти» від 20.11.2015р. № 20.

Базою практики для здобувачів вищої освіти визначаються:

1) бюджетні установи, а саме: підрозділи Державної аудиторської служби України (далі – ДАС), установи Пенсійного фонду України (далі – ПФУ), управління Державної Казначейської служби України (далі – ДКСУ), які виконують контрольні функції та організації.

2) суб'єкти підприємницької діяльності, які ведуть облік згідно загальних вимог та формують повну фінансову звітність (5 форм).

Робочим місцем здобувачів вищої освіти під час проходження практики є структурні підрозділи бази практики, в першу чергу відділ внутрішнього контролю, бухгалтерія, відділ контролю за нарахуванням та виплатою пенсій, фінансово-аналітичний відділ, тощо.

Робочий день здобувачів вищої освіти встановлюється згідно з розпорядком роботи підрозділів баз практики. Тривалість практики визначається календарним планом проходження практики, що складається на її початку на основі орієнтовного тематичного плану.

Планування та організація проходження практики на всіх її етапах передбачають:

- послідовне збільшення обсягу теоретичних знань та практичних навичок здобувачів вищої освіти;
- ускладнення теоретичних знань та практичних навичок здобувачів вищої освіти під час проходження практики від одного етапу до іншого;
- зв'язок між теоретичними знаннями і практичними навичками;
- цілісність підготовки бакалаврів для виконання основних професійних функцій відповідно до освітнього ступеня «бакалавр» за освітньою програмою «Фінансовий контроль та аудит».

Мета проходження практики:

- поглибити та закріпити знання, здобуті під час теоретичної підготовки;
- опанувати сучасні методи роботи у сфері державного фінансового контролю та аудиту;
- набути навичок управління фінансовим контролем, аналізом та аудитом;

- сформувані професійні вміння та навички прийняття самостійних рішень під час роботи у сфері державного фінансового контролю, незалежного контролю;

- виховати потребу систематично оновлювати знання та застосовувати їх у практичній діяльності.

Завдання проходження практики:

- набуття професійних навичок зі спеціальності;
- розширення, систематизація та закріплення знань з усіх спеціальних дисциплін навчального плану та фактичного матеріалу для складання кваліфікаційного іспиту.

Результати проходження практики:

- збільшення обсягу теоретичних знань та практичних навичок;
- встановлення зв'язку між теоретичними знаннями та практичними навичками;

- забезпечення цілісності підготовки до виконання основних професійних функцій відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за освітньою програмою «Фінансовий контроль та аудит».

Комплексна виробнича з фаху практика є заключною ланкою практичної підготовки бакалаврів, що проводиться на 3 на 4 курсах. перед складанням кваліфікаційного іспиту.

Зміст виробничої практики визначається навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти для здобуття освітнього ступеня «бакалавр», освітньо-професійною програмою та відповідними програмами з дисциплін аналізу господарської діяльності, фінансово-господарського контролю, аудиту..

Здобувач вищої освіти проходить виробничу практику в терміни, передбачені навчальним планом і графіком навчального процесу.

- інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аналізу, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

- загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 03. Здатність працювати в команді.

ЗК 04. Здатність працювати автономно.

ЗК 07. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК 08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій.

ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

- фахові компетентності:

СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

СК 02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК 03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

СК 04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

СК 05. Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.

СК 06. Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.

СК 07. Застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості.

СК 10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

СК 11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

СК 12. Здатність організації різних видів економічного контролю на підприємствах, установах та організаціях різних форм власності та підпорядкування.

СК 13. Вміння формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Програмні результати навчання здобувачів з проходження виробничої практики полягають:

ПР 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР 02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР 03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР 04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПР 05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПР 06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

ПР 08. Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації.

ПР 09. Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.

ПР 10. Розуміти теоретичні засади аудиту та вміти застосовувати його методи і процедури.

ПР 11. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.

ПР 13. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.

ПР 14. Вміти застосовувати економіко-математичні методи в обраній професії.

ПР 15. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.

ПР 17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

ПР 18. Аналізувати розвиток систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві.

ПР 19. Дотримуватися здорового способу життя, безпеки життєдіяльності співробітників та здійснювати заходи щодо збереження навколишнього середовища.

ПР 20. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом.

ПР 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ВИРОБНИЧОЮ ПРАКТИКАМИ

Проведення практики здобувачів вищої освіти освітньої програми «Фінансовий контроль та аудит» здійснюється відповідно до: Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти ВТЕІ КНТЕУ, постанов Вченої ради інституту, наказів та розпоряджень директора, постанов Вченої ради обліково-фінансового факультету ВТЕІ КНТЕУ.

Навчально-методичне керівництво здобувачів вищої освіти під час проходження ними практики забезпечує кафедра обліку та оподаткування ВТЕІ КНТЕУ в терміни, передбачені навчальним планом з урахуванням розподілу навчального часу.

Виробнича практика проводиться на підприємствах галузей національної економіки, які є юридичними особами різних форм власності та типів господарювання, що функціонують не менше п'яти років та здійснюють торгівельну, виробничу, посередницьку, оптово-збутову та інші види діяльності, будівництво, надають транспортні послуги, тощо. Як бази практики можуть використовуватись фінансові відділи та бухгалтерії підприємств роздрібної та оптової торгівлі, промислових, транспортних, будівельних підприємств і об'єднань, на яких застосовуються передові форми і методи виробничої, комерційної, фінансово-економічної роботи, впроваджуються прогресивні технології організації діяльності та управління.

Виробнича практика проводиться в структурних і територіальних підрозділах Державної аудиторської служби України, Пенсійному фонді України, Державній казначейській службі України, Державній фіскальній службі України та Рахунковій Палаті України, інші комунальні, прибуткові та неприбуткові бюджетні установи, фінансові структури та підприємства різних форм власності, до яких не застосовується спрощена система оподаткування.

Основна вимога до об'єктів практики – наявність структурних підрозділів, що здійснюють зовнішній або внутрішній контроль і функціонують не менше п'яти років.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно з дозволу випускової кафедри підібрати для себе базу практики і пропонувати її для проходження виробничої практики за наявності належним чином оформленого паспорта підприємства, установи, організації.

Розподіл здобувачів вищої освіти за об'єктами для проходження практики проводиться випусковою кафедрою, погоджується з деканатом і навчальним відділом та оформлюється розпорядженням директора ВТЕІ КНТЕУ.

Підготовка здобувачів вищої освіти до проходження практики ґрунтується на реалізації заходів організаційного та методичного характеру, які створюють основу для досягнення завданих показників якості практики в цілому.

Програма є документом, виконання якого обов'язкове для інституту, баз практики, керівників від інституту і бази практики та здобувачів вищої освіти.

До керівництва практикою здобувачів вищої освіти залучаються викладачі кафедри. Загальне керівництво полягає у підготовці та наданні здобувачам вищої освіти необхідних інструкцій щодо проходження практики; проведенні щотижневих консультацій в інституті за затвердженим графіком, перевірці виконаних завдань програми практики, що відображають в щоденнику практики.

Обов'язки керівника практики від інституту:

- оцінка стану та відповідності баз практики основним вимогам та їх готовності до прийому здобувачів вищої освіти;

- проведення разом із деканатом ОФФ та відповідальним за проходження практики здобувачами вищої освіти від інституту організаційних заходів, що передують початку практики, у тому числі інструктажу про порядок її проходження;

- відповідальність за якість проходження здобувачами вищої освіти практики та за її відповідність програмі;

- проведення зі здобувачами вищої освіти регулярних консультацій згідно із затвердженим графіком;

- забезпечення необхідних заходів щодо усунення недоліків в організації та проходженні практики;

- контроль своєчасного прибуття здобувачів вищої освіти на базу практики, виконання ними програми практики та складання звітів;

- систематичне інформування кафедри про перебіг практики.

Обов'язки керівника практики від бази практики:

- створення необхідних організаційно-технічних умов для виконання здобувачами вищої освіти програми практики;

- забезпечення якості проведення інструктажу з охорони праці та техніки безпеки;

- надання здобувачами вищої освіти можливості користуватись технічною, нормативною, звітною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики;

- організація проведення бесід і консультацій з провідними фахівцями з питань аналізу та контролю, обліку;

- контроль ходу практики та дотримання здобувачами вищої освіти трудової дисципліни, своєчасне інформування керівництва деканату та кафедри про порушення здобувачами вищої освіти програми практики;

- участь у роботі комісії із захисту практика здобувачів вищої освіти.

Обов'язки здобувачів вищої освіти при проходженні практики:

- прибуває на місце проходження практики згідно зі строком, встановленим для початку практики;

- повністю виконує роботу, що передбачена програмою практики та календарним планом;

- виконує вказівки керівника практики, якщо вони не суперечать програмі та плану практики;

- при незадовільній організації практики звертається до керівника практики від університету, а у разі потреби до деканату;

- виконує роботу у повному обсязі в обумовлений строк;
- дотримується правил внутрішнього розпорядку об'єкта практики;
- дотримується правил охорони праці та техніки безпеки;
- щоденно робить у щоденник записи про виконану роботу та зауваження щодо неї.

Робота з формування груп здобувачів вищої освіти, які направляються на практику, здійснюється, як правило, на основі укладених договорів.

Здобувачі вищої освіти, які вчасно не приступили до практики, до її подальшого проходження не допускаються.

2. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ 1

Етапи та зміст практики визначаються в залежності від бази проходження практики.

Таблиця 2.1

Орієнтовна програма проходження виробничої практики здобувачами вищої освіти на підприємствах (різних організаційно-правових форм)

№ з/п	Назва розділів, тем	Орієнтовна кількість робочих днів*	
		Для здобувачів вищої освіти д.ф.н.	Для здобувачів вищої освіти з.ф.н.
1	2	3	4
I	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА	5	3
1.1	Організаційна характеристика підприємства	1	1
1.2	Економічна характеристика діяльності підприємства	2	1
1.3	Характеристика організації бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та аналізу діяльності підприємства	2	1
II	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	16	13
2.1	Фінансовий облік необоротних активів	2	2
2.2	Фінансовий облік оборотних активів	2	2
2.3	Фінансовий облік оплати праці	2	2
2.4	Фінансовий облік розрахунків по зобов'язаннях	2	2
2.5	Фінансовий облік власного капіталу	2	1
2.6	Фінансовий облік доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства	2	2
2.7	Фінансовий облік в умовах застосування інформаційних технологій обробки економічної інформації на підприємстві	2	1
2.8	Узагальнення і реалізація результатів фінансового контролю	2	1
III	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	9	4
3.1	Економічний наліз стану та використання активів підприємства	2	1
3.2	Економічний наліз руху та використання пасивів підприємства	2	1
3.3	Економічний аналіз ресурсівіддачі підприємства	3	1
3.4	Економічний аналіз прибутку підприємства	2	1

* - за умови п'ятиденного робочого тижня на підприємстві

2.1. Дослідження організаційно-економічної характеристики підприємства

Під час роботи здобувачу вищої освіти-практиканту необхідно:

1. Ознайомитися з правовими засадами, характером діяльності, формою власності, типом господарювання та організаційною структурою підприємства, видами його діяльності.
2. Зробити огляд і дати оцінку основним показникам фінансово-господарської діяльності підприємства.
3. Вивчити організацію на підприємстві:
 - бухгалтерського обліку (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, функціональні обов'язки, структура бухгалтерії, розподіл обов'язків між працівниками, форма бухгалтерського обліку, графік облікових робіт, документообіг, тощо);
 - аналітичної роботи (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани роботи, рівень реалізації пропозицій аналітиків).

2.2. Дослідження організації та реалізації функцій фінансового контролю

Під час роботи здобувачу вищої освіти - практиканту необхідно:

1. Дослідити організацію та здійснення на підприємстві фінансового обліку операцій з необоротними активами, їх окремих складових: основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних активів, тощо, правильності нарахування амортизації (зносу) основних засобів.
2. Дослідити організацію та здійснення на підприємстві фінансового обліку операцій з оборотними активами, їх окремих складових: запасів, грошових коштів, інших оборотних активів.
3. Дослідити організацію та здійснення на підприємстві фінансового обліку оплати праці, нарахування заробітної плати працівникам, нарахувань, утримань із заробітної плати, нарахування та виплати лікарняних, відпускних, тощо.
4. Дослідити організацію та здійснення фінансового обліку розрахунків по зобов'язаннях, зокрема розрахунків:
 - за довгостроковими та поточними зобов'язаннями дебіторів;
 - за довгостроковими та поточними зобов'язаннями перед кредиторам.
5. Дослідити організацію та здійснення на підприємстві фінансового обліку власного капіталу.
6. Дослідити організацію обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства.
7. Дослідити організацію фінансового обліку в умовах застосування інформаційних технологій обробки економічної інформації на підприємстві. Визначити програмні продукти обліку, що використовуються на підприємстві.
8. Дослідити методику узагальнення і реалізації фінансового обліку. Визначити документи, в яких відбувається узагальнення результатів різних облікових форм.

2.3. Дослідження організації та реалізації функцій фінансового аналізу

Під час роботи здобувачу вищої освіти-практиканту необхідно:

1. Дослідити організацію та проведення аналізу активів підприємства.
2. Дослідити організацію та проведення аналізу пасивів підприємства.
3. Дослідити організацію та проведення аналізу ресурсовіддачі підприємства.
4. Дослідити організацію та проведення аналізу кінцевого фінансового результату (прибутку) підприємства.

3. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ 2

Етапи та зміст практики визначаються в залежності від бази проходження практики.

Таблиця 3.1

Орієнтовна програма проходження виробничої практики здобувачами вищої освіти на підприємствах (різних організаційно-правових форм)

№ з/п	Назва розділів, тем	Орієнтовна кількість робочих днів*	
		Для здобувачів вищої освіти д.ф.н.	Для здобувачів вищої освіти з.ф.н.
1	2	3	4
I	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА	5	3
1.1	Організаційна характеристика підприємства	1	1
1.2	Економічна характеристика діяльності підприємства	2	1
1.3	Характеристика організації бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та аналізу діяльності підприємства	2	1
II	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	16	13
2.1	Фінансовий контроль необоротних активів	2	2
2.2	Фінансовий контроль оборотних активів	2	2
2.3	Фінансовий контроль використання трудових ресурсів та заробітної плати	2	2
2.4	Фінансовий контроль розрахунків по зобов'язаннях	2	2
2.5	Фінансовий контроль власного капіталу	2	1
2.6	Фінансовий контроль доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства	2	2
2.7	Організація фінансового контролю в умовах застосування інформаційних технологій обробки економічної інформації на підприємстві	2	1
2.8	Узагальнення і реалізація результатів фінансового контролю	2	1
III	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ	9	4
3.1	Аналіз стану та використання необоротних активів підприємства	2	1
3.2	Аналіз руху та використання матеріальних ресурсів підприємства	2	1
3.3	Аналіз фінансового стану підприємства	3	1
3.4	Аналіз грошових потоків підприємства	2	1

* - за умови п'ятиденного робочого тижня на підприємстві

3.1. Дослідження організаційно-економічної характеристики підприємства

Під час роботи здобувачу вищої освіти-практиканту необхідно:

4. Ознайомитися з правовими засадами, характером діяльності, формою власності, типом господарювання та організаційною структурою підприємства, видами його діяльності.

5. Зробити огляд і дати оцінку основним показникам фінансово-господарської діяльності підприємства.

6. Вивчити організацію на підприємстві:

– бухгалтерського обліку (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, функціональні обов'язки, структура бухгалтерії, розподіл обов'язків між працівниками, форма бухгалтерського обліку, графік облікових робіт, документообіг, тощо);

– внутрішнього контролю (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани проведення контрольних заходів, результативність внутрішнього контролю);

– аналітичної роботи (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани роботи, рівень реалізації пропозицій аналітиків).

3.2. Дослідження організації та реалізації функцій фінансового контролю

Під час роботи здобувачу вищої освіти - практиканту необхідно:

1. Дослідити організацію та проведення на підприємстві внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю операцій з необоротними активами, їх окремих складових: основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних активів, тощо, правильності нарахування амортизації (зносу) основних засобів.

2. Дослідити організацію та проведення на підприємстві внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю операцій з оборотними активами, їх окремих складових: запасів, грошових коштів, інших оборотних активів.

3. Дослідити організацію та проведення на підприємстві внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю використання трудових ресурсів, визначення, нарахування та виплати заробітної плати працівникам, нарахувань, утримань із заробітної плати, нарахування та виплати лікарняних, відпускних, тощо.

4. Дослідити організацію та проведення внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю розрахунків по зобов'язаннях, зокрема розрахунків:

- за довгостроковими зобов'язаннями дебіторів;
- за поточними зобов'язаннями дебіторів;
- за довгостроковими зобов'язаннями перед кредиторами;
- за поточними зобов'язаннями перед кредиторами;
- інших розрахунків.

5. Дослідити організацію та проведення на підприємстві внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю власного капіталу. Визначити відповідність вимогам чинного законодавства формування статутного капіталу та інших складових власного капіталу.

6. Дослідити організацію та проведення на підприємстві внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства. Встановити відповідність вимогам чинного законодавства визнання доходів та витрат, формування фінансових результатів.

7. Дослідити організацію та проведення на підприємстві внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю в умовах застосування інформаційних технологій обробки економічної інформації на підприємстві. Визначити програмні продукти, що використовуються для обліку, аналізу та контролю на підприємстві, та спеціалізовані засоби автоматизації контрольної роботи, що можуть використовуватися при проведенні зовнішнього контролю.

8. Дослідити методику узагальнення і реалізації результатів фінансового контролю. Визначити документи, в яких відбувається узагальнення результатів різних форм фінансового контролю, тематичних перевірок, встановити методику та процедури їх формування, визначити способи, методи та механізми реалізації результатів контролю, сформувані власні узагальнюючі документи щодо результатів контрольної роботи, проведеної в рамках комплексної виробничої практики на підприємстві.

3.3. Дослідження організації та реалізації функцій фінансового аналізу

Під час роботи здобувачу вищої освіти-практиканту необхідно:

1. Дослідити організацію та проведення аналізу фінансових результатів та рентабельності підприємства, оцінити вплив чинників на формування чистого прибутку, проаналізувати динаміку рентабельності підприємства.

2. Дослідити організацію та проведення аналізу фінансового стану підприємства, здійснити аналіз фінансового стану підприємства. В рамках аналізу фінансового стану рекомендується визначити тип фінансової стійкості підприємства та визначити коефіцієнти, що характеризують фінансовий стан підприємства.

3. Дослідити організацію та проведення аналізу грошових потоків підприємства, здійснити аналіз грошових потоків підприємства. Рекомендується визначити показники ефективності та рентабельності грошових потоків.

4. Дослідити організацію та проведення аналізу і прогнозування фінансово-господарської діяльності підприємства, розробити прогноз балансового звіту підприємства та звіту про фінансові результати, оцінити прогнозовані показники фінансової стійкості та платоспроможності.

**Орієнтовна програма проходження виробничої практики здобувачами
вищої освіти в бюджетних установах (організаціях)****

№ з/п	Назва розділів, тем	Орієнтовна кількість робочих днів*	
		Для здобувачів вищої освіти д.ф.н.	Для здобувачів вищої освіти з.ф.н.
1	2	3	4
I	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ (ОРГАНІЗАЦІЇ)	5	3
1.1	Організаційна характеристика бюджетної установи (організації)	1	1
1.2	Економічна характеристика діяльності бюджетної установи (організації)	2	1
1.3	Характеристика організації бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та аналізу діяльності бюджетної установи (організації)	2	1
II	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	16	13
2.1	Аудит та інспектування необоротних активів бюджетної установи (організації)	2	2
2.2	Аудит та інспектування руху та використання оборотних активів	2	2
2.3	Аудит та інспектування використання трудових ресурсів та заробітної плати бюджетної установи (організації)	2	2
2.4	Аудит та інспектування розрахункових операцій бюджетної установи (організації)	2	1
2.5	Аудит та інспектування фінансування, грошових коштів і видатків бюджетної установи (організації)	2	1
2.6	Аудит та інспектування звітності бюджетної установи (організації)	2	1
2.7	Організація державного фінансового контролю в умовах застосування інформаційних технологій обробки економічної інформації бюджетної установи (організації)	2	1
2.8	Узагальнення і реалізація результатів контролю	2	1
III	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	9	4
3.1	Аналіз руху та використання необоротних активів бюджетної установи (організації)	2	1
3.2	Аналіз руху та використання оборотних активів бюджетної установи (організації)	2	1
3.3	Аналіз доходів бюджетної установи (організації)	2	1
3.4	Аналіз видатків бюджетної установи (організації)	2	1

* - за умови п'ятиденного робочого тижня на підприємстві.

** - в програмі допускаються зміни в змісті та назвах пунктів (тем) в межах розділів 2 та 3 у зв'язку із врахуванням специфіки діяльності бюджетної установи за погодженням із науковим керівником. Незмінною залишається кількість тем, винесених в межах одного розділу.

3.4. Дослідження організаційно-економічної характеристики бюджетної установи (організації)

Під час роботи здобувачу вищої освіти - практиканту необхідно:

1. Ознайомитися з правовими засадами, характером та специфікою діяльності, функціональним призначенням, основними функціональними обов'язками та організаційною структурою бюджетної установи (організації).

2. Зробити огляд і дати оцінку основним показникам забезпеченості бюджетної установи (організації) фінансуванням.

3. Вивчити організацію:

– бухгалтерського обліку (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, функціональні обов'язки, структура бухгалтерії, розподіл обов'язків між працівниками, форма бухгалтерського обліку, графік облікових робіт, документообіг, тощо);

– державного фінансового контролю, якщо бюджетна установа (організація) є суб'єктом такого виду контролю (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани проведення контрольних робіт);

– внутрішнього фінансового контролю бюджетної установи (організації) (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани проведення контрольних заходів, результативність внутрішнього фінансового контролю);

– аналітичної роботи бюджетної установи (організації) (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани роботи, рівень реалізації пропозицій аналітиків).

3.5. Дослідження організації та реалізації функцій фінансового контролю

Під час роботи здобувачу вищої освіти-практиканту необхідно:

1. Дослідити організацію та проведення в бюджетній установі (організації) аудиту та інспектування операцій з необоротними активами, їх окремих складових: основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів, правильності визначення суми зносу необоротних активів, надходження, використання, вибуття необоротних активів, тощо.

2. Дослідити організацію та проведення в бюджетній установі (організації) аудиту та інспектування операцій з оборотними активами, їх окремих складових: матеріалів і продуктів харчування; малоцінних і швидкозношуваних предметів; грошових коштів, інших запасів, зокрема операцій, пов'язаних із їх надходженням, використанням, зберіганням, тощо.

3. Дослідити організацію та проведення в бюджетній установі (організації) аудиту та інспектування використання трудових ресурсів, визначення, нарахування та виплати заробітної плати працівникам, нарахувань, утримань із заробітної плати, нарахування та виплати лікарняних, відпускних, тощо.

4. Дослідити організацію та проведення в бюджетній установі (організації) аудиту та інспектування розрахунків: за довгостроковими зобов'язаннями дебіторів.

5. Дослідити організацію та проведення в бюджетній установі (організації) аудиту та інспектування фінансування, грошових коштів і видатків бюджетної установи (організації), повноти оприбуткування та цільового використання коштів, правильності формування та виконання кошторису, правильності обліку касових і фактичних видатків, тощо.

6. Дослідити організацію та проведення в бюджетній установі (організації) аудиту та інспектування звітності, дотримання порядку та вимог щодо її складання, достовірності відображеної в звітності інформації, вчасності розробки та подання, тощо.

7. Дослідити організацію та проведення в бюджетній установі (організації) аудиту та інспектування в умовах застосування інформаційних технологій обробки економічної інформації на підприємстві. Визначити програмні продукти, що використовуються для обліку, аналізу та контролю в бюджетній установі (організації), та спеціалізовані засоби автоматизації контрольної роботи, що можуть використовуватися при проведенні державного фінансового контролю.

8. Дослідити методику узагальнення і реалізації результатів аудиту та інспектування. Визначити документи, в яких відбувається узагальнення результатів державного фінансового контролю, встановити методику та процедури їх формування, визначити способи, методи та механізми реалізації результатів контролю.

3.6. Дослідження організації та реалізації функцій економічного аналізу

Під час роботи здобувачу вищої освіти - практиканту необхідно:

1. Дослідити організацію та проведення аналізу забезпеченості, стану та використання необоротних активів бюджетної установи (організації), здійснити аналіз забезпеченості, стану та використання необоротних активів бюджетної установи (організації).

2. Дослідити організацію та проведення аналізу руху та використання оборотних активів бюджетної установи (організації), здійснити аналіз руху та використання оборотних активів бюджетної установи (організації).

3. Дослідити організацію та проведення аналізу доходів бюджетної установи (організації), здійснити аналіз доходів бюджетної установи (організації).

4. Дослідити організацію та проведення аналізу видатків бюджетної установи (організації), здійснити аналіз видатків бюджетної установи (організації).

Таблиця 3.3

**Орієнтовна програма проходження виробничої практики
здобувачами вищої освіти в фінансових установах (організаціях)****

№ з/п	Назва розділів, тем	Орієнтовна кількість робочих днів*	
		Для з.в.о. д.ф.н.	Для з.в.о. з.ф.н.
I	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ (ОРГАНІЗАЦІЇ)	5	3
1.1	Організаційна характеристика фінансової установи (організації)	1	1
1.2	Економічна характеристика діяльності фінансової установи (організації)	2	1
1.3	Характеристика організації бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та аналізу діяльності фінансової установи (організації)	2	1
II	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	16	13
2.1	Аудит необоротних активів фінансової установи (організації)	2	2
2.2	Аудит руху та використання оборотних ресурсів	2	2
2.3	Аудит використання трудових ресурсів та заробітної плати фінансової установи (організації)	2	2
2.4	Аудит розрахункових операцій фінансової установи (організації)	2	1
2.5	Аудит грошових коштів, забезпечень і витрат фінансової установи (організації)	2	1
2.6	Аудит звітності фінансової установи (організації)	2	1
2.7	Аудит в умовах застосування інформаційних технологій обробки економічної інформації фінансової установи (організації)	2	1
2.8	Узагальнення і реалізація результатів обов'язкового аудиту	2	1
III	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	9	4
3.1	Аналіз ресурсів та джерел фінансової установи (організації) у відповідності до МСФЗ	2	1
3.2	Аналіз доходів фінансової установи (організації)	2	1
3.3	Аналіз видатків фінансової установи (організації)	2	1
3.4	Аналіз рівня капіталізації фінансової установи (організації) та достатності створених резервів	2	1

* - за умови п'ятиденного робочого тижня на підприємстві.

** - в програмі допускаються зміни в змісті та назвах пунктів (тем) в межах розділів 2 та 3 у зв'язку із врахуванням специфіки діяльності фінансової установи за погодженням із науковим керівником. Незмінною залишається кількість тем, винесених в межах одного розділу.

3.7. Дослідження організаційно-економічної характеристики фінансової установи (організації)

Під час роботи здобувачу вищої освіти – практиканту необхідно:

1. Ознайомитися з правовими засадами, характером та специфікою діяльності, функціональним призначенням, основними функціональними обов'язками та організаційною структурою фінансової установи (організації).

2. Зробити огляд і дати оцінку основним фінансовим показникам діяльності фінансової установи (організації).

3. Вивчити організацію:

– бухгалтерського обліку (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, функціональні обов'язки, структура бухгалтерії, розподіл обов'язків між працівниками, форма бухгалтерського обліку, графік облікових робіт, документообіг, тощо);

– внутрішнього аудиту фінансової установи (організації) (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани проведення контрольних заходів, результативність внутрішнього аудиту);

– аналітичної роботи фінансової установи (організації) (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани роботи, рівень реалізації пропозицій аналітиків).

3.8. Дослідження організації та реалізації функцій фінансового контролю

Під час роботи здобувачу вищої освіти-практиканту необхідно:

1. Дослідити в фінансовій установі (організації) аудит операцій з необоротними активами, їх окремих складових: основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів, правильності визначення суми зносу необоротних активів, надходження, використання, вибуття необоротних активів, тощо.

2. Дослідити в фінансовій установі (організації) аудит операцій з оборотними активами, їх окремих складових: фінансові інструменти, малоцінних і швидкозношуваних предметів; грошових коштів, тощо.

3. Дослідити в фінансовій установі (організації) аудит використання трудових ресурсів, визначення, нарахування та виплати заробітної плати працівникам, нарахувань, утримань із заробітної плати, нарахування та виплати лікарняних, відпускних, тощо.

4. Дослідити в фінансовій установі (організації) аудит розрахунків: за довгостроковими зобов'язаннями дебіторів; за поточними зобов'язаннями дебіторів; за довгостроковими зобов'язаннями перед кредиторами; за поточними зобов'язаннями перед кредиторами.

5. Дослідити в фінансовій установі (організації) аудит грошових коштів і видатків фінансової установи (організації), повноти оприбуткування та цільового використання коштів, правильності обліку касових і фактичних видатків, тощо.

6. Дослідити в фінансовій установі (організації) аудит звітності, дотримання порядку та вимог щодо її складання, достовірності відображеної в звітності інформації, вчасності розробки та подання, тощо.

7. Дослідити в фінансовій установі (організації) аудит в умовах застосування інформаційних технологій обробки економічної інформації. Визначити програмні продукти, що використовуються для обліку, аналізу та контролю в фінансовій установі (організації), та спеціалізовані засоби автоматизації аудиторської роботи.

8. Дослідити методику узагальнення і реалізації результатів аудиту. Визначити документи, в яких відбувається узагальнення результатів аудиту, встановити методику та процедури їх формування, визначити способи, методи та механізми реалізації результатів аудиту, сформувані власні узагальнюючі документи щодо результатів контрольної роботи.

9.9. Дослідження організації та реалізації функцій економічного аналізу

Під час роботи здобувачу вищої освіти - практиканту необхідно:

1. Дослідити організацію та проведення аналізу забезпеченості, стану та використання необоротних активів фінансової установи (організації), здійснити аналіз забезпеченості, стану та використання необоротних активів фінансової установи (організації).

2. Дослідити організацію та проведення аналізу руху та використання оборотних активів фінансової установи (організації), здійснити аналіз руху та використання оборотних активів фінансової установи (організації).

3. Дослідити організацію та проведення аналізу доходів фінансової установи (організації), здійснити аналіз доходів фінансової установи (організації).

4. Дослідити організацію та проведення аналізу видатків фінансової установи (організації), здійснити аналіз витрат фінансової установи (організації).

Таблиця 3.4

**Орієнтовна програма проходження виробничої практики
здобувачами вищої освіти у комерційних банках**

№ з/п	Назва розділів, тем	Орієнтовна кількість робочих днів*	
		Для з.в.о. д.ф.н.	Для з.в.о. з.ф.н.
I	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	5	3
1.1	Організаційна характеристика банку	1	1
1.2	Економічна характеристика діяльності банку	2	1
1.3	Характеристика організації бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та аналізу діяльності комерційного банку	2	1
II	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	16	13
2.1	Внутрішній контроль касових операцій	2	2
2.2	Внутрішній контроль міжбанківських розрахунків	2	2
2.3	Внутрішній контроль кредитних операцій	2	2
2.4	Внутрішній контроль зобов'язань	4	3
2.5	Внутрішній контроль необоротних активів та запасів матеріальних цінностей	2	1
2.6	Внутрішній контроль капіталу, доходів, витрат та фінансових результатів діяльності банку	2	2
2.7	Узагальнення і реалізація результатів внутрішнього контролю	2	1
III	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ	9	4
3.1	Аналіз фінансових результатів діяльності комерційного банку	2	1
3.2	Аналіз фінансового стану комерційного банку	2	1
3.3	Аналіз грошових потоків комерційного банку	3	1
3.4	Аналіз та прогнозування фінансово-господарської діяльності комерційного банку	2	1
РАЗОМ:		30	20

* - за умови п'ятиденного робочого тижня на підприємстві

3.10. Дослідження організаційно-економічної характеристики комерційного банку

Під час роботи здобувачу вищої освіти-практиканту необхідно:

1. Ознайомитися з правовими засадами, характером діяльності, формою власності, типом господарювання та організаційною структурою комерційного банку, видами його діяльності.

2. Зробити огляд і дати оцінку основним показникам фінансово-господарської діяльності комерційного банку.

3. Вивчити організацію у комерційному банку:

– бухгалтерського обліку (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, функціональні обов'язки, структура бухгалтерії, розподіл обов'язків між працівниками, форма бухгалтерського обліку, графік облікових робіт, документообіг, тощо);

– внутрішнього контролю (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани проведення контрольних заходів, результативність внутрішнього контролю);

– аналітичної роботи (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани роботи, рівень реалізації пропозицій аналітиків).

3.11. Дослідження організації та реалізації функцій внутрішнього контролю

Під час роботи здобувачу вищої освіти - практиканту необхідно:

1. Дослідити організацію та проведення у комерційному банку внутрішнього контролю касових операцій.

2. Дослідити організацію та проведення на підприємстві внутрішнього контролю операцій міжбанківських розрахунків з комерційними банками та НБУ.

3. Дослідити організацію та проведення на підприємстві внутрішнього контролю кредитних операцій та нарахування резервів по кредитним операціям.

4. Дослідити організацію та проведення внутрішнього контролю зобов'язань, зокрема:

- депозитних операцій з юридичними та фізичними особами;

- коштів до запитання юридичних та фізичних осіб;

- операцій з використанням платіжних інструментів;

- розрахунків з оплати праці;

- розрахунків з бюджетом;

- інших розрахунків.

5. Дослідити організацію та проведення на підприємстві внутрішнього контролю необоротних активів та запасів матеріальних цінностей, правильності нарахування амортизації, використання методів оцінки вибуття запасів.

6. Дослідити організацію та проведення на підприємстві внутрішнього контролю капіталу, доходів, витрат і фінансових результатів діяльності комерційного банку. Встановити відповідність вимогам чинного законодавства формування статутного капіталу, визнання доходів та витрат, формування фінансових результатів.

7. Дослідити методику узагальнення і реалізації результатів контролю. Визначити документи, в яких відбувається узагальнення результатів різних форм контролю, тематичних перевірок, встановити методику та процедури їх формування, визначити способи, методи та механізми реалізації результатів контролю, сформувані власні узагальнюючі документи щодо результатів контрольної роботи, проведеної в рамках комплексної виробничої практики у комерційному банку.

3.12. Дослідження організації та реалізації функцій фінансового аналізу

Під час роботи здобувачу вищої освіти-практиканту необхідно:

1. Дослідити організацію та проведення аналізу фінансових результатів комерційного банку, оцінити вплив чинників на формування чистого прибутку, проаналізувати динаміку результатів діяльності комерційного банку.

2. Дослідити організацію та проведення аналізу фінансового стану комерційного банку, здійснити аналіз фінансового стану. В рамках аналізу фінансового стану рекомендується визначити тип фінансової стійкості комерційного банку та визначити коефіцієнти, що характеризують його фінансовий стан.

3. Дослідити організацію та проведення аналізу грошових потоків комерційного банку, здійснити аналіз грошових потоків. Рекомендується визначити показники ефективності та рентабельності грошових потоків.

4. Дослідити організацію та проведення аналізу і прогнозування фінансово-господарської діяльності комерційного банку, розробити прогноз балансового звіту та звіту про фінансові результати, оцінити прогнозовані показники фінансової стійкості та платоспроможності.

**Орієнтовна програма проходження виробничої практики
здобувачами вищої освіти в комунальних,
прибуткових та неприбуткових бюджетних установах (організаціях)****

№ з/п	Назва розділів, тем	Орієнтовна кількість робочих днів*	
		Для здобувачів вищої освіти д.ф.н.	Для здобувачів вищої освіти з.ф.н.
1	2	3	4
I	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ (ОРГАНІЗАЦІЇ)	5	3
1.1	Організаційна характеристика установи (організації)	1	1
1.2	Економічна характеристика діяльності установи (організації)	2	1
1.3	Характеристика організації бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та аналізу діяльності установи (організації)	2	1
II	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	16	13
2.1	Система контролю та системне забезпечення господарської діяльності установи (організації)	2	2
2.2	Форми контролю керівника (власника) установи (організації)	2	2
2.3	Проблеми та перспективи розвитку контролю господарської діяльності установи (організації)	2	2
2.4	Організація контролю господарської діяльності установи (організації)	2	1
2.5	Методика контролю господарської діяльності установи (організації)	2	1
2.6	Гіпотези можливих господарських порушень та версії їх вчинення в установі (організації)	2	1
2.7	Ефективність контролю господарської діяльності установи (організації)	2	1
2.8	Узагальнення і реалізація результатів контролю	2	1
III	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	9	4
3.1	Аналіз кошторису установи (організації)	2	1
3.2	Аналіз плану асигнувань установи (організації)	2	1
3.3	Аналіз доходів бюджетної установи (організації)	2	1
3.4	Аналіз видатків бюджетної установи (організації)	2	1

* - за умови п'ятиденного робочого тижня на підприємстві.

** - в програмі допускаються зміни в змісті та назвах пунктів (тем) в межах розділів 2 та 3 у зв'язку із врахуванням специфіки діяльності бюджетної установи за погодженням із науковим керівником. Незмінною залишається кількість тем, винесених в межах одного розділу.

3.13. Дослідження організаційно-економічної характеристики установи (організації)

Під час роботи здобувачу вищої освіти - практиканту необхідно:

1. Ознайомитися з правовими засадами, характером та специфікою діяльності, функціональним призначенням, основними функціональними обов'язками та організаційною структурою установи (організації).

2. Зробити огляд і дати оцінку основним показникам забезпеченості установи (організації) фінансуванням.

3. Вивчити організацію:

– бухгалтерського обліку (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, функціональні обов'язки, структура бухгалтерії, розподіл обов'язків між працівниками, форма бухгалтерського обліку, графік облікових робіт, документообіг, тощо);

– контролю (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани проведення контрольних робіт);

– системи внутрішнього контролю установи (організації) (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани проведення контрольних заходів, результативність внутрішнього контролю);

– аналітичної роботи установи (організації) (кадрове, організаційне, технічне, програмне, методичне забезпечення, плани роботи, рівень реалізації пропозицій аналітиків).

3.14. Дослідження організації та реалізації функцій фінансового контролю

Під час роботи здобувачу вищої освіти-практиканту необхідно:

1. Дослідити в установі (організації) наявність системи внутрішнього контролю, інтегрований об'єкт внутрішнього контролю та його класифікацію, ресурси, процеси та результати діяльності внутрішнього контролю, об'єкти та суб'єкти внутрішнього контролю, методичні прийоми внутрішнього контролю, систему внутрішньогосподарського контролю підприємства.

2. Дослідити організацію та здійснення контролю в установі (організації) господарської діяльності керівника підприємства, його контрольні повноваження, форми реалізації контрольних повноважень, матеріальна відповідальність керівника (власника), особливості проведення інвентаризації.

3. Дослідити наявність в установі (організації) проблем контролю господарської діяльності, наявність ризик-орієнтованого контролю господарської діяльності, застосування методів контролю ризиків господарської діяльності.

4. Дослідити в установі (організації) планування діяльності відділу внутрішнього контролю, кваліфікаційні вимоги до працівників відділів внутрішнього контролю, планування контрольних заходів, інвентаризації, внутрішнього аудиту, внутрішньої ревізії. Вивчити план та програму контрольних заходів, внутрішнього аудиту, внутрішньої ревізії.

5. Дослідити в установі (організації) методику контролю господарської діяльності, взаємозв'язок методу, форми, методики та відмінності між ними, методику інвентаризації активів суб'єкта господарювання, інвентаризації фінансових зобов'язань, аудиту, внутрішнього аудиту, внутрішньої ревізії.

6. Дослідити організацію та проведення в установі (організації) порушення в організації та здійсненні підприємницької діяльності: гіпотези та версії вчинення, фіктивне підприємництво, шахрайство, порушення у господарських процесах, порушення з питань праці та її оплати, порушення у галузі оподаткування.

7. Дослідити в установі (організації) ефективність контролю, види ефекту контролю, види ефективності контролю, прямі (безпосередні) та непрямі (опосередковані) показники ефекту контролю, ефективність інвентаризаційної роботи, ефективність внутрішнього аудиту, ефективність внутрішньої ревізії.

8. Дослідити методикау узагальнення і реалізації результатів контрольної діяльності. Визначити документи, в яких відбувається узагальнення результатів державного фінансового контролю, встановити методикау та процедури їх формування, визначити способи, методи та механізми реалізації результатів контролю.

3.15. Дослідження організації та реалізації функцій економічного аналізу

Під час роботи здобувачу вищої освіти - практиканту необхідно:

1. Дослідити організацію та проведення аналізу забезпеченості, стану та виконання кошторису установи (організації).

2. Дослідити проведення аналізу плану асигнувань установи (організації).

3. Дослідити організацію та проведення аналізу дох установи (організації), здійснити аналіз доходів установи (організації).

4. Дослідити організацію та проведення аналізу видатків установи (організації), здійснити аналіз видатків бюджетної установи (організації).

4. ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення виробничої практики здобувач вищої освіти подає на кафедру (керівнику практики) таку документацію:

- щоденник практики;
- паспорт бази практики;
- наказ підприємства про зарахування здобувача вищої освіти на практику;

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми виробничої практики.

Формою звітності здобувача вищої освіти за результатами проходження практики є складання заліку, за наявності відповідним чином оформленого щоденника, підписаного відгуку і оцінкою його роботи під час виконання програми практики безпосереднім керівником від бази практики.

При складанні заліку за результатами проходження практики здобувач вищої освіти зобов'язаний досконало володіти інформацією про виконання всіх розділів програми, робити висновки та пропозиції тощо.

Залік складається за наявності позитивного висновку комісії з захисту практики.

Комісія з захисту практики приймає залік у здобувача вищої освіти відповідно до діючої в інституті системи оцінювання знань не пізніше 3-го робочого дня після завершення практики згідно затвердженого графіку, який розміщено на сайті ВТЕІ КНТЕУ.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики або не встиг скласти залік у визначені терміни без поважних причин, за поданням кафедри відраховується з інституту.

Результат заліку за практику заноситься у відомість підсумкового контролю знань та до залікової книжки здобувача вищої освіти, за підписом викладачів, що входять до складу комісії.

Інформація про хід виробничої практики та її підсумки обговорюються на засіданнях кафедри обліку та оподаткування, а загальні підсумки розглядаються на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету не менше одного разу протягом навчального року.

Критерії комплексного оцінювання результатів практики представлені в табл. 4.1.

Критерії комплексного оцінювання результатів практики

Кількість балів	Критерії оцінки
1	2
90-100	<ol style="list-style-type: none"> Щоденник містить опис виконаних здобувачем вищої освіти під час практики обліково-аналітичних робіт, їх виконання підтверджено доданими бухгалтерськими документами та розрахунками. Студент виконав 100% програми практики. Цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповіді на поставлені запитання.
82-89	<ol style="list-style-type: none"> Щоденник містить опис виконаних здобувачем вищої освіти під час практики обліково-аналітичних робіт, їх виконання підтверджено доданими бухгалтерськими документами та розрахунками. Здобувач вищої освіти виконав не менше 90% програми практики. Цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповіді на поставлені запитання. Допускає одну-дві несуттєві (непринципові) помилки, самостійно їх виправляє.
75-81	<ol style="list-style-type: none"> Щоденник містить опис виконаних здобувачем вищої освіти під час практики обліково-аналітичних робіт, їх виконання підтверджено доданими бухгалтерськими документами та розрахунками. Здобувач вищої освіти виконав не менше 80% програми практики. Грамотно надає відповіді, але допускає одну-дві несуттєві (непринципові) помилки, які під керівництвом викладача виправляє. Припускає неточності у визначенні понять, проте вміє самостійно їх виправляє, а також вміє доказово обґрунтувати свою думку.
69-74	<ol style="list-style-type: none"> Щоденник містить опис виконаних здобувачем вищої освіти під час практики обліково-аналітичних робіт, їх виконання підтверджено доданими бухгалтерськими документами та розрахунками. Зауваження, відмічені в рецензії керівника практики, до захисту усуває. Здобувач вищої освіти виконав не менше 70% програми практики. Виявляє знання й розуміння основних положень матеріалу, але відповідає неповно, не послідовно. Припускає неточності у визначенні понять, не вміє доказово обґрунтувати свою думку.
60-68	<ol style="list-style-type: none"> Щоденник містить опис виконаних здобувачем вищої освіти під час практики обліково-аналітичних робіт, їх виконання підтверджено доданими бухгалтерськими документами та розрахунками. Зауваження, відмічені в рецензії керівника практики, до захисту усуває. Здобувач вищої освіти виконав не менше ніж 60% програми практики. Виявляє знання й розуміння основних положень матеріалу, але відповідає неповно, непослідовно. Допускає неточності у визначенні понять, не вміє доказово обґрунтувати свою думку.

35-59	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щоденник містить опис виконаних здобувачем освіти під час практики обліково-аналітичних робіт без їх опису, їх виконання підтверджено доданими бухгалтерськими документами та розрахунками не у достатній кількості. 2. Зауваження, відмічені в рецензії керівника практики, до захисту не усунені. 3. Здобувач виконав більше 50% програми практики. 4. Не володіє методикою ведення обліково-аналітичних робіт, не розуміє змісту облікових реєстрів. 5. Допускає принципові помилки при вирішенні типових ситуацій. 6. Не відповідає на основні та додаткові запитання викладача.
1-34	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щоденник містить опис виконаних здобувачем під час практики обліково-аналітичних робіт без їх опису, їх виконання підтверджено доданими бухгалтерськими документами та розрахунками не у достатній кількості. 2. Зауваження, відмічені в рецензії керівника практики, до захисту не усунені. 3. Має негативний відгук керівника практики. 4. Здобувач виконав менше ніж 50% програми практики. 5. Демонструє повне незнання та нерозуміння матеріалу, не відповідає на поставлені запитання.

5. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні джерела

1. *Внутрішній аудит у банку: Навч. посібник* / О. І. Кірсєєв, О. С. Любунь, М. П. Кравець, М. П. Денисенко. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 220с.
2. *Кірсєєв О. І. Внутрішній аудит у комерційному банку: Навч. посібник* / О. І. Кірсєєв, О. С. Полетаєва. К.: КНТЕУ, 2001. 295с.
3. *Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту* [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://505748.iaa.web.hosting-test.net/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-2013-Ukrainian.pdf>
4. *Немченко В. В. Практичний курс внутрішнього аудиту: підручник* / В. В. Немченко, В. П. Хомутенко, А. В. Хомутенко ; за ред. В.В. Немченко. К.: Центр учбової літератури, 2008. 240 с.
5. *Пшенична А. Ж. Аудит: навч. Посібник.* К.: Центр учбової літератури, 2008. 320 с.
6. *Основи аудиту: навч. посібник* / С. І. Дерев'янка, С. О. Олійник, Н. П. Кузик, О. М. Ганяйло. К.: Центр учбової літератури, 2008. – 328 с.
7. *Рудницький В. С. Внутрішній аудит: методологія, організація* / В. С. Рудницький. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. 104.
8. *Коцєруба Н. В. Аналіз господарської діяльності: опорний конспект Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2016. 186 с.*

Додаткові джерела

1. *Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства: Навч. посібник* / В. П. Шило, Н. І. Верховглядова, С. Б. Ільїна та ін. К.: Кондор, 2005. 240с.
2. *Цигилик І. І. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства: Навч. посібник* / І. І. Цигилик, С. О. Кропельницька, О. І. Мозіль. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 123с.
3. *Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства: навч. посібник* / Н. В. Тарасенко. 2-ге вид., стер. К.: Алерта, 2003. 485с.
4. *Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій: навч. посібник* / Н. Г. Шпанковська, Г. О. Король, К. Ф. Ковальчук та ін.; за ред. К. Ф. Ковальчука. К.: Центр учбової літератури, 2012. 328 с.
5. *Денисюк О. М. Аналіз господарської діяльності: практикум: навч. Посібник.* Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2008. 164 с.
6. *Гринів Б. В. Економічний аналіз торговельної діяльності: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. та допов.* К.: Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
7. *Яценко В. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* Черкаси: ЧДТУ, 2010. 267 с.

Інтернет-ресурси

1. Аудиторська палата України – Режим доступу: <http://apu.com.ua>
2. Спілка аудиторів України – Режим доступу: www.ktv-sau.com.ua.
3. Верховна Рада України – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України – Режим доступу : www.kmu.gov.ua
5. Державна податкова служба України – Режим доступу www.sta.gov.ua
6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку – Режим доступу: www.ssmsc.gov.ua
7. Національний банк України – Режим доступу: www.bank.gov.ua
8. Інститут внутрішніх аудиторів України – Режим доступу <http://www.iaa.org.ua>

ДОГОВІР № _____
про проведення практики здобувачів
закладу вищої освіти

м. Вінниця _____ 20__

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету (далі – заклад вищої освіти) в особі директора Замкової Наталії Леонідівни діючого на підставі Положення про ВТЕІ КНТЕУ та Довіреності № 53/28 від 19.11.2019 року, і з другої сторони,

_____ (назва підприємства, організації, установи)
(далі – база практики), в особі _____ (посада)

_____, діючого на підставі _____ (прізвище, ініціали)

_____ (далі – сторони), _____ (статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою договір:

1 База практики зобов'язується:

1.1 Прийняти здобувачів вищої освіти на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	ПІБ здобувача	Спеціальність, спеціалізація/ освітня програма	Курс	Вид практики	Кількість здобувачів	Термін практики (початок – кінець)

1.2 Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3 Створити належні умови для виконання здобувачами вищої освіти робочої програми практики, не допускати їх використання до зайняття посад та виконання робіт, що не відповідають робочій програмі практики та майбутньому фаху.

1.4 Забезпечити здобувачів вищої освіти умовами безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати здобувачів вищої освіти які проходять практичну підготовку безпечних методів праці.

1.5 Надати здобувачам вищої освіти які проходять практичну підготовку можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформацією про діяльність підприємства, необхідною для виконання робочої програми практики.

1.6 Забезпечити облік виходів на практичну підготовку здобувачів вищої освіти. Про всі порушення трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти інститут.

1.7 Після закінчення практики надати характеристику на кожного здобувача вищої освіти який проходить практичну підготовку, в котрій відобразити виконання робочої програми практики.

1.8 Надати здобувачам вищої освіти можливість збору інформації для курсових робіт та кваліфікаційних робіт (проектів) щодо діяльності підприємства, яка не є комерційною таємницею.

1.9 Додаткові умови _____

2 Інститут зобов'язується:

2.1 До початку практики надати базі практики для погодження робочу програму практики, а не пізніше, ніж за тиждень – список здобувачів вищої освіти, яких направляють на практику.

2.2 Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3 Сприяти додержання здобувачами вищої освіти трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися зі здобувачами вищої освіти під час проходження практики.

2.4 Інститут зобов'язується не розголошувати використану інформацію про діяльність підприємства шляхом знищення курсових робіт, кваліфікаційних робіт (проектів) у встановленому порядку.

3 Відповідальність сторін за невиконання договору.

3.1 Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації та проведення практики згідно із чинним законодавством про працю в Україні.

3.2 Усі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються у встановленому порядку.

3.3 Договір набуває законної сили після його підписання сторонами і діє до кінця проходження практики згідно з календарним планом.

3.4 Договір складений у двох примірниках: для - бази практики та закладу вищої освіти.

3.5 Місцезнаходження:

заклад вищої освіти: 21050 м. Вінниця, вул. Соборна,
87

база

практики: _____

Підписи та печатки

Від закладу вищої освіти:

_____ Н.Л. Замкова

_____ (підпис)

_____ 20 _____

Від бази практики:

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ 20 _____

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут

ПАСПОРТ БАЗИ ПРАКТИКИ

для здобувачів вищої освіти за спеціальністю, спеціалізацією/освітньою програмою

№ _____

_____ (назва)

ПОВНА НАЗВА ПІДПРИЄМСТВА (ОРГАНІЗАЦІЇ, УСТАНОВИ) _____

Організаційно-правова
 форма _____

— (оренда, кооператив, господарче товариство, акціонерне, з обмеженою відповідальністю)

Ідентифікаційний ЄДРПОУ _____ КОД _____ за _____

Поштова адреса:

• поштовий індекс _____

• область, район _____

• населений пункт _____

• вулиця,
 будинок _____

Міжміський код, телефон та
 факс _____

Електронна адреса _____ поштової

Адреса сайту в мережі
 Інтернет _____

Проїзд підприємства _____ до _____

КЕРІВНИК ПІДПРИЄМСТВА
 (ОРГАНІЗАЦІЇ,
 УСТАНОВИ) _____

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ 20 _____

**Характеристика підприємства (організації, установи)
відповідно до вимог програм практики:**

1. Рік заснування _____

2. Форма власності _____
(державна, приватна, колективна та ін.)

3. Приналежність об'єднань _____ **до**
(найменування та місцезнаходження)

4. Організаційна структура _____
(підрозділи, дочірні підприємства, філії, представництва та інші відокремлені структурні підрозділи)

5. Типи підприємства _____ (для підприємств ресторанного господарства)

6. Організація бухгалтерського обліку та характер бухгалтерської звітності _____

7. Основні види економічної діяльності _____ (із зазначенням КВЕД)

8. Товарна спеціалізація або основні види продукції (роботи, послуги) _____

9. Основні ринки діяльності та клієнтур _____

10. Основні показники балансу на початок та на кінець останнього календарного року, тис. грн.:

– статутний капітал _____

– власний капітал _____

– загальний активів _____ **обсяг**

у	т.	ч.	залишкова	вартість	основних	засобів
---	----	----	-----------	----------	----------	---------

11. Основні фінансові результати діяльності за останній календарний рік, тис. грн.:

– дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) _____

– фінансовий результат від операційної діяльності _____

– чистий прибуток _____

12. Середньооблікова чисельність працівників за останній повний календарний рік, осіб _____

13. Відомості про наявну матеріально-технічну базу (магазини, складські приміщення, автопарк, тощо) _____

14. Кредитний рейтинг (за наявності) _____

15. Дані про дату і місце оприлюднення останньої річної інформації (за наявності) _____

—

— розміщена на сайті у мережі Інтернет _____ (адреса сайту)

16. База практики відповідає/ не відповідає програмі практики (підкреслити)

Завідувач кафедри _____ /

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ 20 _____

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут

Місце кутового штампа
 закладу вищої освіти

КЕРІВНИКУ

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

/є підставою для зарахування на практику/

Згідно з угодою від _____ 20__ року № _____,
 яку укладено _____

(повне найменування підприємства, організації, установи)

направляємо на практику здобувачів вищої освіти _____ курсу, які навчаються
 за спеціальністю, спеціалізацією/освітньою програмою _____

Назва практики _____

Строки практики з _____ 20__
 по _____ 20__

Керівник практики від кафедри _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

ПРІЗВИЩА, ІМЕНА ТА ПО БАТЬКОВІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Заступник директора з
 навчально-методичної роботи

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Завідувач практики (виробничої)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут**

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)

здобувача вищої освіти _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет _____

Кафедра _____

Спеціальність, спеціалізація/освітня програма

_____ (назва)

_____ курс, група _____

Здобувач вищої освіти _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу _____

_____ 20__ року

_____ (підпис)

_____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи _____

_____ 20__ року

_____ (підпис)

_____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці

(назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від підприємства,
організації, установи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

_____ 20 __ року

